

EURÓPSKE FÓRUM ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA 1997-2007: DESAŤ ROKOV BOJA ZA PRÁVA ĽUDÍ SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

**Urobme minulosťou diskrimináciu ľudí so zdravotným postihnutím
Boj proti diskriminácii ľudí so zdravotným postihnutím je otázka,
ktorá sa týka VŠETKÝCH.**

Európske a národné organizácie ľudí so zdravotným postihnutím a rodičov ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní sa sami zastupovať, sa v roku 1997 spojili, aby vytvorili Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF).

EDF je nezávislá a jedinečná platforma v Európe s proaktívnou úlohou vo vzťahu k inštitúciám Európskej únie a osobám zodpovedným za prijímanie rozhodnutí, ktorá sa snaží o ochranu a obranu práv ľudí so zdravotným postihnutím. Jej ambíciou je každodennou činnosťou ovplyvniť legislatívu Európskej únie, keďže každé rozhodnutie a iniciatíva EU majú priamy dosah na každodenný život európskych občanov so zdravotným postihnutím na všetkých úrovniach.

Od začiatku nášho boja uplynulo desaťročie. Dnes my, ľudia so zdravotným postihnutím a rodičia ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí sa nedokážu zastupovať sami, sa môžeme ohliadnuť naspäť a byť hrdí na náš prínos k presadzovaniu práv ľudí so zdravotným postihnutím v Európe. Dnes sa však musíme pozerať aj dopredu a pokračovať v našom úsilí s cieľom posilniť antidiskriminačné legislatívne opatrenia v Európe a zaručiť, aby sa plná integrácia ľudí so zdravotným postihnutím do spoločnosti stala realitou. Musíme tak urobiť preto, lebo zdravotné postihnutie je otázka týkajúca sa ľudských práv a tiež preto, lebo zdravotné postihnutie je otázka, ktorá sa týka nás všetkých.

POHĽAD ZA OPONU ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA

- Ľudia so zdravotným postihnutím nie sú malou menšinou – nás, občanov so zdravotným postihnutím, je v EÚ viac než 50 miliónov, čo predstavuje viac ako **10 % celkového počtu obyvateľov EÚ**.
- **Každá štvrtá rodina** má člena so zdravotným postihnutím.
- Pravdepodobnosť, že dosiahneme vzdelanie tretieho stupňa **je viac ako dvojnásobne nižšia**, než v prípade ľudí bez zdravotného postihnutia.

European Disability Forum – Forum européen des personnes handicapées
Rue du Commerce 39-41, 1000 Brussels, Tel : +32/2/282.46.00, Fax : +32/2/282.46.09
E-mail : info@edf-feph.org – Website : <http://www.1million4disability.eu>

- Mnohé deti so zdravotným postihnutím nemajú rovnaké príležitosti pri **prístupe k vzdelávaniu**.
- Je menej pravdepodobné, že naším zdrojom **príjmov** bude zárobok – naopak, je pravdepodobnejšie, že to budú zákonné dávky. Okrem toho, náš príjem je **vo všeobecnosti výrazne nižší** než príjem ľudí bez zdravotného postihnutia.
- Čelíme **nezamestnanosti, ktorá je dvakrát vyššia** než u ľudí bez zdravotného postihnutia.
- Žijeme v **neprístupnom prostredí**, napriek skutočnosti, že spolu s inými osobami s dočasne zníženou mobilitou predstavujeme 40 % celkového počtu obyvateľov
- **Každý druhý občan so zdravotným postihnutím sa nikdy nezúčastnil voľnočasových, kultúrnych alebo športových činností**, a nikdy nenavštívil divadlo, kino, koncert, knižnicu...
- Sme konfrontovaní s **izoláciou a predsudkami**.
- Viac než 200 000 osôb so zdravotným postihnutím je **nútených žiť v uzavretých inštitúciách**, bez práva rozhodovať o svojom živote a zbavených tých najzákladnejších ľudských práv.
- **Voľný pohyb osôb** v Európskej únii je pre nás iba ideál, pretože väčšinou nám bariéry zabránia v tom, aby sme opustili miesto, kde žijeme.

1997-2007: DESAŤ ROKOV CESTY

Úplne prvý úspech Európskeho fóra zdravotného postihnutia v roku 1997 odštartoval novú éru pre ľudí so zdravotným postihnutím v Európe: bolo to prijatie článku 13 o zákaze diskriminácie do Amsterdamskej zmluvy ako prvá a jedinečná zmienka o zdravotnom postihnutí v Zmluve EÚ. Tento významný úspech vytvoril právny základ pre ochranu ľudí so zdravotným postihnutím pred diskrimináciou a zaviazal Európsku úniu pracovať na dosiahnutí tohto cieľa. Takýto dôležitý úspech by nikdy nebol možný bez celoeurópskej mobilizácie ľudí so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií.

Po desiatich rokoch intenzívnej práce na európskej a národnej úrovni možno povedať, že Európske fórum zdravotného postihnutia stálo za nespočetnými európskymi iniciatívami a legislatívnymi rozhodnutiami, ktoré zmenili a budú naďalej meniť život ľudí so zdravotným postihnutím v celej Európe:

- Rastúci počet európskych miest ponúka prístupnú verejnú dopravu pre ľudí s obmedzenou pohyblivosťou, čím prispieva k ich samostatnosti a mobilite.
- Zamestnávateľia musia vykonávať prijímacie konanie na základe rovnakých príležitostí a ponúkať primerané úpravy pracoviska v súlade s potrebami zamestnanca so zdravotným postihnutím.

- Občan so zdravotným postihnutím môže začať právne konanie v prípade, že narazí na diskrimináciu zo strany svojho zamestnávateľa, keď žiadal o zamestnanie alebo školenie.
- Stále rastúci počet verejných internetových stránok je prístupný aj pre ľudí so zdravotným postihnutím.
- Rastie počet výťahov, ktoré sú navrhnuté tak, aby spĺňali štandardy prístupnosti.
- Zvyšuje sa aj počet produktov a služieb informačných a komunikačných technológií, ako napr. mobilné telefóny, počítačový hardvér a softvér, atď., ktoré sú prístupné pre nevidiacich a slabozrakých ľudí.
- Euro mince a bankovky sú najprístupnejšou menou v Európe v histórii.

Rastie počet liekov označených na obale Braillovým písmom.

- Ľudia so zdravotným postihnutím majú nárok na plné kvalitné asistenčné služby pri ceste lietadlom z letiska odletu až do letiska príletu.
- 2003 - Európsky rok občanov so zdravotným postihnutím, ktorý bol iniciovaný EDF, vytvoril príležitosť pre zvýšenie povedomia o otázkach zdravotného postihnutia od európskej až po miestnu úroveň. Počas tohto roka boli zavedené mnohé vládne a legislatívne iniciatívy v rôznych krajinách EÚ.
- Pri zadávaní verejných zmlúv na produkty a služby musia verejné orgány brať do úvahy požiadavky prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím.
- 35 % financovania EÚ pre regionálne a miestne oblasti musí rešpektovať zásadu nediskriminácie a plnej prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím.
- Medzinárodný dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, silne podporovaný Európskym fórom zdravotného postihnutia a prijatý Valným zhromaždením Organizácie spojených národov v decembri 2006, je prvým právne záväzným medzinárodným nástrojom, ktorý sa vzťahuje na Európsku úniu a jej členské štáty.

2007 A ĎALEJ: MUSÍME SA MOBILIZOVAŤ A CHRÁNIŤ NAŠE PRÁVA!

> Prístup k právnej ochrane, právna spôsobilosť a rovnaké uznávanie pred zákonom

My, občania so zdravotným postihnutím, by sme mali mať právo, rovnako ako každý iný európsky občan, byť uznávaný pred zákonom. V súlade s existujúcimi medzinárodnými nástrojmi na ochranu ľudských práv musíme mať možnosť uplatňovať svoju právnu spôsobilosť a v prípade potreby využívať podporu tak, aby sme svoje práva mohli uplatňovať vo všetkých oblastiach života, vrátane práva na majetok, riadenia našich vlastných financií, prijímania rozhodnutí a volieb týkajúcich sa našich životov a účasti v spoločnosti.

> Vzdelanie pre všetkých

My, ako deti a dospelí so zdravotným postihnutím, musíme mať **rovnaký prístup** k vzdelávaniu, musíme mať možnosť zúčastňovať sa vzdelávania, či už špeciálneho alebo bežného, v **inkluzívnom prostredí** a musí nám byť poskytnutá **možnosť** rozhodovania, v dialógu s našimi rodinami, o našich vzdelávacích potrebách a želaniach.

> Rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní

Podobne ako ostatní občania musíme požívať **rovnaké zaobchádzanie** pri hľadaní a udržaní si zamestnania. Okrem toho musíme mať nárok na **rovnakú mzdu a práva** na rovnaký profesionálny status a kompetencie. Okrem toho musia byť zamestnávateľia pripravení prispôbiť pracovisko potrebám pracovníka so zdravotným postihnutím.

> Sociálna ochrana, vrátane sociálneho zabezpečenia

My, občania so zdravotným postihnutím, máme právo na rovnaké príležitosti presťahovať sa do inej krajiny EÚ, študovať, pracovať, pridať sa k rodinnému príslušníkovi, atď. To si vyžaduje odstránenie prekážok v systémoch sociálnej ochrany.

> Nezávislý život v komunite a rozhodovanie o našom živote

Rovnako ako iným občanom nám musí byť poskytnutá možnosť žiť v mieste nášho **výberu**, prijímať naše **vlastné rozhodnutia**, využívať služby zaručujúce našu **nezávislosť** a **rovnakú účasť** (napr. právo na osobnú asistenciu). Musí sa uznať, že rodina hrá kľúčovú úlohu pri životných rozhodnutiach, vzdelávaní a sociálnom začlenení detí so zdravotným postihnutím a osôb s komplexnou závislosťou, ktoré sa nedokážu zastupovať samy. Na to musia byť poskytnuté zdroje a podpora prispôbené potrebám ľudí so zdravotným postihnutím a ich rodín.

> Prístup k zdravotnej a dlhodobej starostlivosti

My, rovnako ako iní občania, a osobitne ako občania, ktorých fyzické a/alebo duševné schopnosti sú znížené, musíme mať právo na prístup ku **kvalitným, efektívnym a cenovo dostupným zdravotníckym a opatrovateľským službám**, ktoré budú prispôbené potrebám a podmienené súhlasom každého jednotlivca. Takéto služby zahŕňajú skorú diagnózu, promptnú intervenciu, rehabilitáciu a poskytovanie potrebných zdrojov pre náš maximálny vývoj.

> Prístup k tovarom a službám

My, rovnako ako iní spotrebitelia, musíme mať možnosť využiť a vybrať si z plnej ponuky tovarov a služieb. Musia byť prijaté legislatívne opatrenia, ktorými sa zaručí, že všetky tovary a služby budú navrhnuté a dodané tak, aby boli plne prístupné, s využitím **zásady „návrh pre všetkých“**.

> Prístup ku kultúre, zábave a športu

My, podobne ako iní občania, musíme mať možnosť **plne sa podieľať** na všetkých kultúrnych, voľnočasových a športových aktivitách, ktoré musia byť plne prístupné a musíme mať možnosť kultúrne a umelecky sa vyjadriť.

> Prístup k verejnej doprave

My, rovnako ako všetci ostatní občania, musíme byť schopní **voľne a nezávisle cestovať** autobusom, vlakom, lietadlom alebo loďou na nami zvolené miesto.

> Prístup k verejnej infraštruktúre

Rovnako ako ostatní občania musíme mať možnosť plného, nezávislého a voľného prístupu (tiež so sprievodcom alebo asistenčným psom) do všetkých **verejných budov a verejných priestorov**, ako napríklad parky, ihriská, reštaurácie, bary, divadlá, nákupné centrá, múzeá alebo do ľubovoľných častí **zastavaného prostredia**, ako sú napríklad chodníky, ulice, prechody pre chodcov v bezpečnom stave. Musia byť prijaté legislatívne opatrenia, ktoré zabezpečia, že zastavané prostredie bude plne prístupné v súlade so **zásadou „designu pre všetkých“**.

> Prístupné komunikačné a informačné prostredie

Rovnako ako ostatní občania musíme mať plný prístup ku **všetkým informáciám** v súkromnom a verejnom sektore v prístupných formátoch (elektronický formát, písaný text, Braillove písmo, zväčšené písmo, posunková reč, zvukové nahrávky a hlasové komentovanie, titulkovanie, ľahko zrozumiteľný text). Musíme mať prístup k celému spektru **elektronických komunikačných nástrojov** ponúkaných na trhu, ktoré nám umožnia plne sa zúčastňovať spoločenského a ekonomického života spoločnosti.

> Zákaz všetkého diskriminačného a stereotypného vnímania ľudí so zdravotným postihnutím

My, ženy a muži so zdravotným postihnutím, vyzývame na **rešpektovanie našej dôstojnosti** v politickom a verejnom živote, v reklame a v médiách.

> Rovnaký prístup k hlasovaniu a účasti na volebných kampaniach

Rovnako ako ostatní občania musíme mať možnosť slobodne a nezávisle uplatňovať naše hlasovacie práva (vrátane práva tajnej voľby a poskytnutia prístupných volebných priestorov, hlasovacích materiálov a volebných dokumentov) a naše práva byť zvolení do verejných funkcií.

HNUTIE ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA ŽIADA:

1. **Komplexnú legislatívu na ochranu osôb so zdravotným postihnutím pred diskrimináciou**, s cieľom odstrániť existujúce bariéry a zabrániť budovaniu nových bariér, dosiahnuť rovnosť príležitostí a rovnakú účasť vo všetkých aspektoch života.
2. Rýchly proces **podpísania a ratifikácie Medzinárodného dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím** Európskymi spoločenstvami a členskými štátmi EÚ.
3. Konkrétne opatrenia a ciele zaručujúce **rovnaké zaobchádzanie vo vzdelávaní** a účasť v spoločenskom živote pre deti so zdravotným postihnutím prostredníctvom regionálnych, národných a európskych politík.
4. Konkrétne opatrenia a ciele zabezpečujúce **rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní** prostredníctvom regionálnych, národných a európskych politík.
5. Národné reformy vedúce k **deinštitucionalizácii osôb so zdravotným postihnutím a poskytnutiu alternatív pre nezávislý život a život v komunite**, prostredníctvom kvalitných a cenovo dostupných služieb podporovaných adekvátnym financovaním, vrátane financovania na úrovni EÚ.
6. Základné štandardy **prístupnosti a nediskriminácie vo všetkých financujúcich nástrojoch a fondoch**, vrátane nástrojov na úrovni EÚ, s cieľom predísť vytváraniu nových bariér.
7. **Fakty a čísla o zdravotnom postihnutí**, ktoré budú reflektovať skutočnú situáciu a životné podmienky ľudí so zdravotným postihnutím v Európe a ktoré vytvoria solídny základ pre prípravu legislatívnych opatrení a iniciatív efektívne podporujúcich naše práva.
8. **Spoločné štandardy a legislatíva zaručujúce plný prístup k produktom a službám** v celej Európskej únii.

My, ľudia so zdravotným postihnutím v Európe, vyzývame Európsku úniu, národné, regionálne a miestne orgány, v úzkej spolupráci so všetkými aktérmi občianskej spoločnosti odsunúť diskrimináciu do análov európskej histórie!

UROBTE KROK PRE ZMENU

**Jedna minúta Vášho času môže zmeniť život viac
než 50 miliónov ľudí**

PODPÍŠTE sa na www.1million4disability.eu